

JODI PICOULT in JENNIFER FINNEY BOYLAN

Nori med

Prevod: Jure Šešet

To je leposlovno delo. Imena, liki, kraji in dogodki so plod domišljije avtoric ali pa so izmišljeni. Vsakršna podobnost z dejanskimi živimi ali mrtvimi osebami, dogodki ali kraji dogajanja je popolnoma naključna.

Ta je za mojega drugega soavtorja, ki mi je kot brat, Tima McDonalda, zaradi katerega sem se znova zaljubila v pisanje. S tabo bom sodelovala pri katerem koli prismojenem programu kadar koli in kjer koli ter te bom zaklenila v pisateljsko kletko zgolj takrat, ko bo nujno potrebno.

J. P.

Susan Finney, moja svakinja, se navdušuje nad knjigami, zgodbami, rdečim vinom, psi – in nad mano. Je prijazna in radodarna ter je vodila Boylanove – in Finneyjeve – na številna popotovanja, čeprav nismo poznali poti. Je sestra, mama in babica, predvsem pa angel. To knjigo posvečam tebi.

J. F. B.

Življenje je mogoče razumeti le za nazaj,
živeti pa ga je treba naprej.

SØREN KIERKEGAARD

Olivia 1

7. DECEMBER 2018

Dan D

Od trenutka, ko sem izvedela, da sem noseča, sem hotela imeti punčko. Tavalala sem po prehodih veleblagovnic, se dotikala oblekic in drobnih čevljev, okrašenih z bleščicami. Zamišljala sem si naju z enakim lakom na nohtih – sebe, ki še nikoli v življenju nisem bila na manikiri. Zamišljala sem si dan, ko bodo njeni vilinski lasje dovolj dolgi, da bodo ujeti v kitkah, ko bo z noskom pritiskala na okno šolskega avtobusa; vide-la sem njeno prvo simpatijo, maturantsko obleko, strto srce. Vsaka vizija je bila jagoda na rožnem vencu bodočih spominov; molila sem vsak dan.

Izkazalo se je, da nisem fanatičarka ... zgolj mučenka.

Ko sem rodila in je zdravnik povedal, katerega spola je dojenček, mu sprva nisem verjela. Tako izvrstno sem se prepričevala, kaj si *želim*, da sem popolnoma pozabila, kaj *potrebujem*. Ko pa sem držala v naročju Asherja, spolzkega kot riba, mi je odleglo.

Bolje je imeti fanta, saj ta nikoli ne bo žrtev.

VEČINA LJUDI v Adamsu v New Hampshiru me pozna po imenu, kdor me ne, pa vsaj ve, da se mora izogibati mojemu

domu. Pri čebelarjih je velikokrat tako – tako kot gasilci se prostovoljno spravljamo v položaje, ki se drugim pojavljajo v nočnih morah. Čebele so precej manj maščevalne od svojih sorodnic v rumeno-črnih plaščkih, ampak ljudje velikokrat ne poznajo razlike med njimi, zato vse, kar pika in brenči, obvelja za morebitno nevarnost. Nekaj sto metrov naprej od prastare hišice, grajene v novoangleškem slogu, moje čebelje družine tvorijo polkrožno mavrico panjev, čebele pa večji del pomladi in poletja švigajo med njimi in hektarji cvetov, ki jih oprašujejo, pri čemer opozorilno brenčijo.

Odraščala sem na majhni kmetiji, ki je bila več generacij v lasti očetove družine. Stala je ob jabolčnem sadovnjaku, kjer smo jeseni prodajali jabolčnik in krofe, ki jih je spekla mama, poleti pa so si na naša polja ljudje lahko prišli nabrat jagode. Imeli smo veliko zemlje in malo denarja. Oče je bil ljubiteljski čebelar; tako kot je bil njegov in tako nazaj v preteklost vse do prvega McAfeeja, ki je bil med prvimi naseljenci Adamsa. Kraj je ravno dovolj oddaljen od državnega gozda White Mountains, da so nepremičnine dostopne. Mesto ima en semafor, en lokal, eno okrepčevalnico, pošto, mestno zelenico, ki je bila nekoč skupni pašnik za ovce, in Slade Brook – potok, katerega ime je bilo napačno zapisano na geološki topografski karti iz leta 1789 in se kot tako obdržalo. *Slate Brook*, kot bi moralo pisati, je dobil ime po skrilarvcu, ki so ga kopali na njegovih bregovih ter razpošiljali na vse konce in kraje, da bi iz njega izdelovali nagrobnike. *Slade* je bil priimek domačega pogrebnika in vaške pijandure, ki je rad krokal in pri tem kam odtaval ter ki je, ironično, *umrl* tako, da je utonil v petnajstih centimetrih potočne vode.

Ko sem prvič pripeljala domov Bradna, da bi spoznal moje starše, sem mu povedala to zgodbo. Takrat je bil za volanom; zarežal se je, da so se mu zobje zasvetili kot blisk. *Kdo pa*, je vprašal, *je pokopal pogrebnika?*

Takrat sva živela v okolici Washingtona. Braden je opravljal specializacijo na oddelku za kardiologijo na kliničnem centru Johnsa Hopkina, jaz pa sem delala v živalskem parku Smithsoniana in se trudila spraviti skupaj dovolj denarja za študij zoologije. Skupaj sva bila komaj tri mesece, vendar sem se že preselila k njemu. Tisti konec tedna sva bila na obisku pri mojih starših zato, ker sem nagonsko vedela, da je Braden Fields *pravi*.

Na tisti prvi poti nazaj domov sem bila popolnoma prepričana o podobi svoje prihodnosti – a sem se motila glede vsega. Nikoli nisem predvidevala, da bom čebelarila kot oče, nikoli si nisem mislila, da bom v odrasli dobi nazadnje spet spala v svoji nekdanji otroški sobi, in nikdar si nisem predstavljala, da se bom ustalila na kmetiji, s katere sva si s starejšim bratom Jordanom v mladih letih tako želela oditi. Poročila sem se z Bradnom, ki je dobil štipendijo za podiplomski študij v Splošni massachusettski bolnišnici; preselila sva se v Boston in bila sem zdravnikova žena. Potem, skoraj natanko eno leto po poroki, se oče nekega dne po pregledovanju čebel ni vrnil domov. Mama ga je našla mrtvega v visoki travi, kjer so mu čebele letale okrog glave. Doživel je infarkt.

Mama je parcelo z nasadom jablan prodala nekemu paru iz Brooklyna. Polja jagod je obdržala, ni pa vedela, kaj naj naredi z očetovimi panji. Ker je imel brat polne roke dela z zahtevno pravniško kariero, mama pa je bila alergična na čebele, je čebelnjak padel na moja pleča. Pet let sem se enkrat tedensko vozila iz Bostona v Adams in skrbela za družine. Ko se je rodil Asher, sem ga jemala s sabo. Medtem ko sem pregledovala čebele, mu je delala družbo mama. Zaljubila sem se v čebelarjenje, v počasno vlečenje sata iz panja, v iskanje matice. Svoje čebelarstvo sem razširila s petih družin na petnajst. Eksperimentirala sem s čebeljo genetiko in naročala družine iz Rusije, Slovenije in Italije. Podpisala sem opravevalne pogodbe z brooklynskimi in še tremi sadovnjaki, na

katere sem postavila stojšča. Pobirala, predelovala in prodajala sem izdelke iz medu in voska na tržnicah od kanadske meje do predmestja Massachusettsa. Skoraj po naključju je moje čebelarjenje postalo prvo tržno uspešno v zgodovini McAfeejev. Ko sva se z Asherjem za stalno preselila v Adams, sem vedela, da s tem delom najverjetneje ne bom nikoli oboogatela, lahko pa bi se preživljala.

Oče me je naučil, da je čebelarjenje obenem breme in privilegij. Čebel ne vznemirjaš, razen če potrebujejo tvojo pomoč, in pomagaš jim, kadar jo potrebujejo. Gre za fevdalni odnos: varstvo v zameno za odstotek sadov njihovega dela.

Naučil me je, da telo, ki ga je mogoče zlahka zmečkati, razvije orožje, da se to ne bi zgodilo.

Naučil me je, da nenadni gibi privabljajo pike.

Te nauke sem si malo preveč vzela k srcu.

Na dan očetovega pogreba in več let pozneje, na dan materinega, sem to povedala čebelam. Gre za star običaj, obvestiti jih o smrti v družini; če umre čebelar in čebel nihče ne prosi, naj ostanejo pri svojem novem gospodarju, odidejo. V New Hampshiru je v navadi prepevanje in novica mora biti podana v rimah. Tako sem oblekla vsak panj s črnim žalnim trakom, narahlo trkala, grulila resnico. Čebelarški pajčolan je postal žalna tančica. Panj bi bil lahko tudi krsta.

KO TISTO JUTRO pridem dol, je Asher že v kuhinji. Dogovorjena sva, da tisti, ki prvi vstane, skuha kavo. Iz moje skodelice se še vedno kadi. Tlači si kosmiče v usta, zatopljen v telefon.

»Jutro,« rečem, on pa zagodrnja v odgovor.

Za hip si dovolim strmeti vanj. Težko je verjeti, da nežni fantič, ki je nekoč jokal, ko si je umazal roke s propolisom iz panjev, lahko zdaj dvigne dvajsetkilogramsko naklado, polno meda, kot da ne tehta več od njegove hokejske palice. Visok

je več kot sto osemdeset centimetrov, vendar nadvse okreten. Premika se z eleganco, na kakršno naletiš pri risih, ki se odkradejo z mucko ali piščancem, še preden ugotoviš, da kaj manjka. Ima moje plave lase in blede zelene oči, za kar sem od nekdaj hvaležna. Ima sicer očetov priimek, a če bi ob vsakem pogledu na sina uzrla tudi Bradna, bi bilo še veliko težje.

Podrobno si ogledujem širino njegovih ramen, vlažne kodre na zatilju, premikanje kit nadlakti, ko brska po sporočilih. Včasih mi ob *tem* vzame sapo, saj je še pred kakšno sekundo sedel na mojih ramenih, kjer se je trudil sklatiti kakšno zvezdo na zemljo in razvozlati skrivnost nebesnega svoda.

»Danes nimaš treninga?« vprašam in naredim požirek kave. Asher igra hokej že ves čas, kar živiva tukaj; drsa s takšno lahkoto, kot hodi. Že v prvem letniku so ga izbrali za kapetana in letos, v zadnjem letniku, so ga znova izvolili na položaj. Nikoli si ne zapomnim, ali so v ledeni dvorani pred poukom ali po njem, saj je vsak dan drugače.

Ustnice mu priviha rahel nasmešek, odtipka odgovor v telefon, na moje vprašanje pa se ne odzove.

»Halo?« rečem. Kos kruha potisnem v prastar opekač, zalepljen z lepilnim trakom, ki se občasno vname. Za zajtrk vedno jem opečenec z medom, ki ga nikoli ne zmanjka.

»Očitno imaš trening po pouku,« poskusim, potem pa si sama dam odgovor. »Seveda, mami, hvala, da se tako dejavno zanimaš za moje življenje.«

Prekrižam roke prek ohlapnega puloverja s kitami. »A sem prestara, da bi nosila ta mini top?« lahkotno vprašam.

Tišina.

»Oprosti, ker ne bom na večerji, ampak zbežala bom z nekim kultom.«

Priprem oči. »Fotografijo, na kateri si gol dojenček, sem objavila na instagramu, ker je bil ravno dan obujanja spominov.«

Asher zadržano zagodrnja. Moj opečenec skoči iz opekača; namažem ga z medom in smuknem v stol ravno nasproti sina. »Res bi raje videla, če naročnine za Pornhub ne bi plačeval z mojim mastercardom.«

Njegove oči švignejo proti mojim tako hitro, da po mojem slišim, kako mu poči v vratu. »Kaj?«

»O, živjo,« sladko rečem. »Lepo, da sem pritegnila tvojo pozornost.«

Asher zmaje z glavo, vendar odloži telefon. »Nisem uporabil tvojega mastercarda,« reče.

»Vem.«

»Tvoj american express sem.«

Bruhnem v smeh.

»Pa še: nikoli, *prav nikoli*, si ne obleci mini topa,« reče. »Zaboga.«

»Torej si poslušal.«

»Le kako *ne* bi?« se zdrzne. »Toliko da veš, nobena druga mama pri zajtrku ne govori o pornografiji.«

»Potem imaš pa res veliko srečo.«

»No,« skomigne. »Ja.« Dvigne skodelico, z njo trči ob mojo in naredi požirek.

Ne vem, kakšni so odnosi drugih staršev z otroki, ampak ta med nama je bil skovan v ognju in je morda zato neomajen. Čeprav bi raje umrl kot se znašel v mojem objemu po zmagi na kakšni tekmi, sva na samem svoje vesolje – luna s planetom, ki ju povezuje orbita. Asher morda ni odraščal v domu z dvema staršema, ampak ta, ki ga ima, bi se zanj boril do smrti.

»Če sva že pri pornografiji,« odgovorim, »kako je Lily?«

Zaleti se mu kava. »Če me imaš rada, ne boš nikoli več ponovila tega stavka.«

Asherjevo dekle je drobno, temno, s tako širokim nasmehom, da ji popolnoma preoblikuje obraz. Če je Asher močen, je ona krhka – vilinka, ki mu preprečuje, da bi se preveč res-

no jemal; vprašaj na koncu njegovega predvidljivega priljubljenega življenja. Asherju ni manjkalo ljubezenskih razmerij z dekleti, ki jih pozna od vrtca, Lily pa je novinka v mestu.

To jesen sta bila kot rit in srajca. Po navadi pri večerji poslušam, kako je *Lily naredila to* ali kako je *Lily rekla tisto*.

»Ta teden je še nisem videla,« rečem.

Asherjev telefon zabrni. Njegovi palci poletijo v odgovor.

»Oh, biti mlad in zaljubljen,« razmišljam na glas. »In nezmožen prebiti pol minutke brez stikov z drugimi.«

»Pišem Dirku. Strgala se mu je vezalka in zanima ga, ali imam kakšno rezervno.«

Eden od njegovih soigralcev iz hokejskega moštva. Ni mam pravega dokaza, ampak od nekaj imam občutek, da Dirk izžareva šarm vsakič, ko je pred mano, ko pa odidem, reče nekaj odvratnega, kot je *Tvoja mama je prava mačka, stari*.

»A bo Lily na tvoji sobotni tekmi?« vprašam. »Naj pride po njej na večerjo.«

Asher pokima in si zarine telefon v žep. »Iti moram.«

»Nisi še pojedel kosmičev ...«

»Zamudil bom.«

Naredi še zadnji, dolg požirek kave, si zavihti nahrbtnik na ramo in vzame avtomobilske ključe iz skledice na kuhinjskem pultu. Vozi džipa, letnik 1998, kupljenega z denarjem, ki ga je zaslužil kot svetovalec na hokejskem taboru.

»Vzemi bundo!« zakličem, ko odhaja skozi vrata. »Zunaj ...«

Njegova sapa se zamegli v zraku; zdrsnje za volan in obrne ključ.

»... sneži,« dokončam.

DECEMBRA ČEBELARJI pridemo do sape. Jeseni ne manjka dela. Začne se s točenjem medu, sledi obvladovanje napađenosti z varojo in pripravljanje čebel na prezimovanje v New Hampshiru. To pomeni pripravljanje goste sladkorne

raztopine, ki se jo zlije v pitalnik, in zavijanje celotnega panja z izolacijo še pred prvim valom mraza. Čebele pozimi varčujejo z energijo in enako mora početi čebelar.

Počitek mi nikoli ni šel dobro od rok.

Na tleh je sneg in to je dovolj, da me požene gor na podstrešje v iskanje škatle z božičnimi okraski. So prav tisti, ki jih je uporabljala moja mama, ko sem bila majhna – keramični snežaki za kuhinjsko mizo, električne sveče za vsako okno ponoči, lučke za napeljavo po okvirju kamina. Tam je tudi druga škatla, z nogavicami in okraski za drevesce, ampak običaj je, da te z Asherjem obesiva skupaj. Mogoče bova ta konec tedna posekala drevesce. To bi lahko naredila po njegovi tekmi v soboto, z Lily.

Nočem ga še izgubiti.

Ob misli kar otrpnem. Tudi če ne povabiva Lily, naj pride z nama izbrat drevesce – ga okrasit, medtem ko ji on pripoveduje zgodbo o okrasnem jelenu iz palčk, ki ga je izdelal v mali šoli, ali o grozno majhnih otroških čevljicah, mojih in njegovih, ki jih vedno obesiva na najvišje veje –, se nama bo kmalu pridružil še nekdo. To Asherju privoščim bolj kot vse drugo – odnos, ki ga sama nimam. Vem, da ljubezen ni igra z ničelno vsoto, vendar sem dovolj sebična za upanje, da bo še nekaj časa samo moj.

Prvo škatlo od vlečem navzdol po stopnicah s podstrešja, pri čemer v glavi slišim Asherjev glas: *Zakaj nisi počakala? Lahko bi ti jo nesel jaz.* Ozrem se skozi odprta vrata njegove sobe in zavijem z očmi ob pogledu na nepostlano posteljo. Ob živce me spravlja, ker ne pogrne lepo posteljnine; njega enako spravlja ob živce, če to mora narediti, saj ve, da bo nekaj ur pozneje znova zlezal podnjo. Zavzdihnem, odložim škatlo in vstopim v sobo. Potegnem za posteljnino in jo poravnam. Ob tem pade na tla knjiga.

Prazen dnevnik je, v katerega je Asher risal z barvicami. Vidim čebelo, ki lebdi nad jabolčnim cvetom, tako od blizu,

da se vidi premikajočo se sprednjo čeljust in cvetni prah, ki se ji je oprijel nog. Vidim svoj stari poltovornjak, kobaltno modern ford, letnik 1960, ki je bil nekoč očetov.

Asher ima od nekdanj mehko plat, zaradi katere ga imam še bolj rada. Že ko je bil majhen, je bilo jasno, da je umetniško nadarjen, in nekoč sem ga celo vpisala v slikarski krožek, ampak so to izvedeli njegovi hokejski prijatelji. Ko je zafrknil pri vaji v podajanju, je eden od njih rekel, da bi mogoče moral nehati držati palico tako, kot Bob Ross drži čopič, in slikarstvu se je odrekel. Kadar slika zdaj, to počne na samem. Nikoli mi ne pokaže svojih del. Sem pa po pošti dobila reklamni brošuri od dveh fakultet za likovno umetnost, ki ju nisem naročila jaz.

Obrnem nekaj strani. Na neki risbi sem očitno jaz, čeprav me je narisal od zadaj, kako stojim ob pomivalnem koritu. Videti sem utrujena, izmučena. *Tako me vidi?* se vprašam.

Veverica mošnjičarka z očmi, ki žarijo od kljubovalnosti. Kamnit zid. Dekle – Lily? – z roko na očeh, ki leži na ležišču iz listja, gola od pasu navzgor.

Knjižo takoj izpustim iz rok, kot da me žge. Dlani si pritisnem ob lica.

Ni krivo to, da ne bi pomislila, da je intimen s svojim dekletom, po drugi strani pa nisva niti govorila o tem. Na neki točki, po njegovem vstopu v srednjo šolo, sem začela proaktivno kupovati kondome in jih zelo stvarno puščati ob običajnih drogerijskih nakupih dezodorantov, britvic in šamponov. Asher ima rad Lily – čeprav mi tega ni izrecno povedal, vidim, kako zažari, kadar prisede k njemu, in kako preveri, ali se je pripela, kadar zleze v njegov avtomobil.

Po kakšni minuti znova razmečem njegovo odejo in preginjalo. Dnevnik zatlačim pod gubo posteljnine, poberem par nogavic in zaprem vrata za sabo.

Znova dvignem škatlo z božičnimi okraski, ob čemer me prešineta dve misli: da so spomini zelo težki in da ima sin pravico do svojih skrivnosti.

ČEBELARJENJE JE druga najstarejša obrt na svetu. Prvi čebelarji so bili stari Egipčani in čebele so bile kraljevski simbol – solze Raja, boga sonca.

V grškem bajeslovju so Aristeja, boga čebelarstva, nimfe naučile skrbeti za čebele. Zaljubil se je v Orfejevo ženo Evridiko. Ta je med izmikanjem njegovemu dvorjenju stopila na kačo in umrla. Orfej je odšel v podzemlje, da bi jo pripeljal nazaj, Evridikine sestre nimfe pa so kaznovale Aristeja tako, da so mu pobile vse čebele.

Sveto pismo obljublja deželo, v kateri se cedita mleko in med. Koran pravi, da so v rajju reke medu za tiste, ki so na straži zoper zlo. Krišna, hinduistično božanstvo, je velikokrat upodobljen z modro čebelo na čelu. Čebela sama velja za simbol Jezusa Kristusa: pik pravice in usmiljenje medu drug ob drugem.

Prve vudu lutke so bile izdelane iz čebeljega voska; *oun-gan* bi vam morda naročil, da namažite osebo z medom, da se ji ne bi približali duhovi; *manbo* bi spekla kolačke iz medu, amaranta in viskija, ki bi vam lahko pokazali prihodnost, če bi jih pojedli pred mlajem.

Včasih se sprašujem, kdo od mojih prednikov v pradavnini je prvi vtaknil roko v drevesno luknjo. Ali jo je izvlekel s prgiščem medu ali s popikano dlanjo? Ali obeti prvega odtehtajo tveganje za drugo?

KO JE NOTRANJOST hiše praznično okrašena, si nataknem zimske čevlje in bundo s kapuco ter jo mahnem čez posestvo nabirat zimzelene vejice. Ob tem skoraj drsam po robovih polj z redkimi jablanami, ki so še v lasti moje družine. Na pomrznjenih tleh so videti zahrbtne in čarovniške, njihove grčaste roke se stegujejo in veter šepeta z glasom odmrlega listja: *Bliže, bliže*. Včasih je nanje plezal Asher; nekoč se je povzpел tako visoko, da sem morala poklicati gasilce, da so ga spravili na

tla, kot da bi bil maček. Smuknem v gozd za sadovnjakom, pri čemer vihtim ročno žago in vejice mi pokljajo pod nogami. Dosežem lahko zgolj omejeno število dreves z iglicami na vejah; večina jih je višje, kot dosežem na prstih, vendar mi zbiranje tistega, kar lahko dobim, nudi zadovoljstvo. Kupček borovih, smrekovih in jelovih vejic raste in kar trikrat se moram vrniti, preden jih vse znosim čez polja s sadovnjakom do verande domačije.

Ko zberem vse surovine – veje in motek cvetličarske vrvice –, so moja lica že zardela in svetla, konice mojih ušes pa odrevenele. Razprostrem zimzeleni material po tleh verande, ga obrezujem s škarjami, podvajam in potrojujem veje, da so goste. V božični škatli, ki sem jo prej prinesla dol, je dolg niz lučk, ki jih bom prepletla skozi girlando, ko bo ta korak za mano; potem bom lahko pritrdila zelenje okrog okvira vhodnih vrat.

Ne vem, zakaj pomislim, da me nekdo opazuje.

Spreleti me srh in počasi se obrnem proti golim jagodnim poljem.

V snegu so podobna pasu belega bombaža. Tako pozno v letu je zadnji konec polja zavrt v sence. Poleti se jagod lotevajo rakuni in srnjad, tu in tam se najde tudi kakšen kojot. Tik pred zimo pa se plenilci po večini pospravijo v svoje brloge ...

Na vso moč se poženem proti panjem.

Še preden pridem do električne ograje okrog njih, je v zraku oster vonj po bananah – najzanesljivejši znak, da so čebele razkurjene. Štirje panji so čvrsti in tihi, udobno nameščeni v svoji izolaciji. Skrajno desni zaboj pa je raztreščen na koščke. Vse matice poimenujem po glasbenih divah: Adele, Beyoncé, Lady Gaga, Whitney in Mariah. Taylor, Britney, Miley, Aretha in Ariana so v jabolčnem nasadu; na drugih pogodbenih parcelah imam Sio, Dionne, Cher in Katy. V panju, ki je bil napaden, je Celine.

Ena stran električne ograje je podrta, pomendrana. Les panja je razmetan povsod po zasneženih tleh; kosi stiropora so razprskani na koščke. Opotečem se čez del razbitega panja z odtisom medvedje šape na njem.

S priprtimi očmi pogledam temno črto, kjer polje prehaja v gozd, ampak medveda že ni več. Čebele so se verjetno dobesedno raztrgale, da bi pregnale napadalca – pikale so ga, dokler se ni odkobalil.

To ni bil prvi medved, ki je napadel katerega od mojih panjev, ampak tako pozno v čebelarski sezoni se to še ni zgodilo.

Hodim proti grmičevju na robu polja, da bi našla morebitne čebele, ki še niso zmrznile. Gručica, temna kot melasa, jih kipi in upada na glavni razvejitvi sladkornega javorja. Celine ne vidim, ampak če so čebele pobegnile, je morda z njimi.

Včasih, spomladi, čebele rojijo. Lahko jih najdemo tako, med bivakiranjem – na začasnem mestu, preden odletijo na kraj, ki so si ga pač izbrale za novi dom.

Spomladi čebele rojijo takrat, ko jim zmanjka prostora v panju.

Kadar rojijo spomladi, imajo polne želodčke medu, vesele so in mirne.

In kadar rojijo spomladi, jih lahko velikokrat ujamemo in naselimo v nov panj, v katerem imajo dovolj prostora za zalego, cvetni prah in med.

To ni spomladanski roj. Te čebele so jezne in obupane.

»Ostanite, kjer ste,« prosim, potem pa kar se da hitro stečem nazaj do domačije.

Skoraj en kilometer dolgo razdaljo čez polja moram premagati trikrat, pri čemer mi na tanki plasti snega drsi. Pritoviti moram nov lesen podstavek in prazen panj lani propadle družine, v katerega bom skušala preusmeriti čebele. Vzeti moram čebelarsko opremo iz kleti, kamor sem jo spravila za zimo – kadilnik in dleto, žico in omelce, klobuk s pajčolanom in rokavice. Ko končam, se potim, od mraza otrple roke se mi

tresejo. Nerodno primem nekaj satov, ki jih je mogoče rešiti po medvedovem napadu, in jih postavim v plodiščno naklado. Nekaj sveže raztrganega satovja privežem z žico na sate v upanju, da bo nekaj znanega privabilo čebele. Ko je novi panj pripravljen, odidem proti sladkornemu javorju.

Svetloba je zdaj že zelo šibka, saj se zgodaj zmrachi. Vidim bolj gibanje čebel kot obris njihovega dejanskega mrgolenja. Če bi bil tukaj Asher, bi mu lahko naročila, naj drži plodiščno naklado neposredno pod vejo, jaz pa bi jih ometla vanjo, vendar sem sama.

Večkrat poskusim, preden mi uspe prižgati zvitek brezovega lubja in ga dati v kadilnik; ravno dovolj piha, da mi veter otežuje nalogo. Končno se rdeče zasveti in tleče lubje vržem v malo kovinsko posodo, na prgišče lesenih oblancev. Nekajkrat pritisnem na meh in skozi ozko grlo puhne dim. Nekajkrat puhnem v bližino čebel; dim jim otopi čute, da niso več tako napadalne.

Nataknem si klobuk s pajčolanom in dvignem v zrak prav tisto ročno žago, s katero sem nabirala zimzelene vejice. Veja je približno petnajst centimetrov previsoko, da bi jo dosegla. Med preklinjanjem privlečem razbiti leseni podstavek starega panja pod drevo in previdno lovim ravnotežje na tistem, kar je ostalo od njega. Nekako enako verjetno je, da mi bo uspelo odžagati vejo, kot to, da si bom zlomila gleženj. Skoraj zahlipam od olajšanja, ko se veja loči od drevesa, in počasi jo nežno odnesem do novega panja. Na kratko sunem z njo in gledam, kako čebele dežujejo v panj. Ponovim in molim, da je med njimi matica.

Če bi bilo topleje, bi zanesljivo vedela. Nekaj čebel bi se zbralo na bradi z ritkami, obrnjenimi navzven, kjer bi mahale s krili in se prašile – oddajale feromone, da bi tudi zablodele čebele našle pot domov. To je znak, da je matica v panju. Ampak premrzlo je, zato izvlečem vsak sat posebej in pregledujem razburjene živalce. Celine, hvala bogu, je označena

matica – opazim zeleno piko na njenem dolgem ozkem hrbtu, jo primem za krila in jo vtaknem v matične klešče, plastično pripravico, podobno kakšni metuljčkasti sponki za lase. V matičnih kleščah bo nekaj dni na varnem, dokler se vse ne privadijo na novi dom. Bo pa tako tudi zagotovljeno, da družina ne bo pobegnila. Včasih se čebele z matico preprosto odločijo oditi, če jim razmere niso všeč. Če je matica zaprta, brez nje ne bodo odšle.

Puhnem oblaček dima po zgornjem delu panja, znova v upanju, da se bodo čebele pomirile. Matične klešče skušam vstaviti med sate, ampak moji prsti so otrpli zaradi mraza in drsi mi. Ko z roko zadenem rob lesenega panja, ena od čebel delavk zasadi želo vame.

»Porka *madona*,« zasopem med poplesovanjem stran od zaboja. Sledi mi gruča čebel, ki jih privablja vonj napada. Pestujem si dlan in v oči mi vrejo solze.

Strgam si klobuk z glave, zakopljem si obraz v roke. Držim se lahko vseh najboljših previdnostnih ukrepov, čebele lahko nakrmim s sladkorno raztopino in izoliram njihovo novo plo-diščno naklado, lahko molim, kolikor morem – ampak družina nima nobenih možnosti, da bi preživela zimo. Preprosto ne bo imela dovolj časa, da bi obnovila zaloge medu, ki ji jih je izropal medved.

Ampak vseeno. Ne smem obupati nad njo.

Tako narahlo postavim streho na panj in z nebolečo roko vzamem čebelarsko opremo. V drugi držim snežno kepo in si hladim mesto pika. Vlečem se nazaj proti domačiji. Jutri jim bom prijazno naklonila dodatno hrano v pitalnik in izolirala novi panj, ampak gre za paliativno oskrbo. Nekaterih smeri ne moremo spremeniti, naj se še tako trudimo.

Doma sem tako zatopljena v dajanje ledenih obkladkov na dlan, v kateri mi kljuva, da ne opazim, da je čas za večerjo že zdavnaj mimo in da Asherja še ni doma.

PRVIČ SE JE to zgodilo zaradi gesla.

Ravno sem se registrirala na facebooku, predvsem zato, da bi lahko gledala fotografije brata in njegove žene Selene. Z Bradnom sva med njegovim podiplomskim študijem na kardiološkem oddelku Splošne massachusettske bolnišnice živel v neki stavbi s fasado iz rjavega peščenjaka na Massachusettski aveniji. Večina najinega pohištva je izvirala z garažnih prodaj v predmestjih, na katere sva hodila ob koncih tedna. Na eno najboljših odkritij sva naletela pri neki starki, ki se je selila v dom z oskrbovanimi stanovanji. Prodajala je starinski cilindrski pisalnik z rolojem in nogami v obliki krempljev (jaz sem rekla, da so grifonovi, Braden pa, da orlovi). Bilo je jasno, da gre za starino, ampak nekdo je odstranil prvotno površinsko obdelavo, zato ni bila vredna bog ve kaj, še pomembnejše pa je bilo to, da sva si jo lahko privoščila. Šele doma sva ugotovila, da ima skriven predalček – ozko režo med lesenima predaloma, ki naj bi bila okrasna, vendar se je v ozadju skrival kotiček, kamor bi bilo mogoče skriti dokumente in listine. Bila sem presrečna, kaj pa drugega, saj sem pričakovala kakšno kombinacijo za star sef, poln zlatih palic, ali strastno ljubezensko pismo, ampak notri sva našla zgolj sponko za papir. Ko sem morala izbrati geslo za facebook in poiskati mesto, kamor bi ga spravila za takrat, ko bi neizogibno pozabila, kaj sem izbrala, sem že bolj ali manj pozabila, da skriti kotiček sploh obstaja. Ali sploh obstaja kakšno mesto, ki bi bilo primernejše?

Prvotno sva starinsko mizo kupila zato, da bi se Braden učil ob njej, ko pa sva ugotovila, da je njegov prenosni računalnik prevelik zanjo, je postala okrasen predmet, postavljen v prazen kotiček ob vzhodju stopnic. Tam sva imela avtomobilske ključe, mojo torbico in občasno lončnico, ki je še nisem umorila. Zato sem bila tako presenečena, ko sem nekega večera pred njo našla Bradna, ki se je igračkjal s skritim prostorčkom.

»Kaj delaš?« sem vprašala.

Segel je noter in zmagoslavno potegnil ven listek papirja. »Gledam, kaj skrivaš pred mano,« je odgovoril.

Bilo je tako smešno, da sem se zasmejala. »Sem kot odprta knjiga,« sem mu dejala, vendar vzela listek iz roke.

Dvignile so se mu obrvi. »Kaj je na njem?«

»Moje geslo za facebook.«

»No, in?«

»No,« sem rekla, »moje je.«

Namrščil se je. »Če ne bi ničesar skrivala, bi mi ga pokazala.«

»Kaj misliš, da počnem na facebooku?« sem nejeverno vprašala.

»Ti povej,« je odgovoril Braden.

Zavila sem z očmi. Še preden pa bi lahko kar koli rekla, je njegova roka švignila proti papirju.

POPER70. To je pisalo. Ime mojega prvega psa in leto mojega rojstva. Očitno brez kakršnega koli navdiha; nekaj, kar bi lahko ugotovil sam. Ampak pri celotnem trapastem prepiru je šlo za princip in sunkovito sem umaknila roko z listkom, še preden bi ga lahko zagrabil.

Takrat je prišlo do spremembe – v tonu, v ozračju. Vse se je umirilo in njegove zenice so se razširile. Segel je proti meni, udaril je kot kača, in me zgrabil za zapestje.

Nagonsko sem stopila nazaj in švignila po stopnicah navzgor. Bobnelo je, ko je tekel za mano. Moje ime se je zvijalo na njegovih ustnicah. Bilo je trapasto, bilo je neumno, bila je igra. Ampak ni se zdelo, da bi bila, vsaj ne glede na to, kako mi je razbijalo srce.

Takoj ko sem prišla do najine spalnice, sem zaloputnila vrata. S čelom sem se naslonila nanje in lovila sapo.

Braden se je z ramo tako močno zaletel vanje, da so se odprla in da se je razklal okvir.

Nisem vedela, kaj se je zgodilo, dokler se mi ni zameglilo pred očmi in sem med očmi začutila kladivo. Prijela sem se za nos, in ko sem odmaknila prste, so bili rdeči od krvi.

»Ljubi bog,« je zamrmral Braden. »Ljubi bog, Liv. Ti boga.« Za hip je izginil, potem pa mi je na obraz tiščal brisačo, me vodil proti postelji, me božal po laseh.

»Mislim, da je zlomljen,« sem izdabila.

»Pokaži,« je zahteval. Nežno je odluščil krvavo tkanino in se z mehki rokami kirurga dotaknil grebena mojega čela, kosti pod očmi. »Dvomim,« je rekel z načetim glasom.

Očistil me je, kot bi bila iz stekla, potem pa mi prinesel leden obkladek. Takrat je kljuvanje že popustilo. Bolelo me je in imela sem zamašen nos. »Moji prsti so premrzli,« sem rekla in izpustila led, on pa ga je pobral in ga nežno pritisnil name. Zavedela sem se, da mu drhtijo roke in da me ne more pogledati v oči.

Pogled na to, kako pretresen je, me je bolel bolj kot poškodba.

Zato sem njegovo roko pokrila s svojo, da bi ga potolažila. »Ne bi smela stati tako blizu vrat,« sem zamrmrala.

Končno me je pogledal in počasi prikimal. »Ne. Ne bi smela.«

ASHERJU SEM POSLALA že pet ali šest sporočil, vendar mi ni odpisal. Vsako je bilo malce bolj jezno. Za nekoga, ki na videz brez težav ustavi svoje življenje za pisanje svojemu dekletu ali Dirku, ima selektivne komunikacijske spretnosti, kadar hoče. Najverjetneje je bil povabljen na kakšno večerjo in se mu ni ljubilo, da bi mi povedal zanjo.

Sklenem, da mu bom za kazen naročila, naj pospravi zimzelene veje, še vedno raztresene po verandi, saj me roka,

v katero me je pičila čebela, še vedno preveč boli, da bi do konca prevezala girlando.

Na kuhinjski mizi je zvitek iz časopisa, ki ga previdno odvijem. Pomotoma je bil postavljen v škatlo z božičnimi okraski, spada namreč v tisto z okraski za novoletno drevesce. Moj najljubši je – ročno pihana steklena bučka z modro-belimi vijugami in nakapljano spiralo iz matiranega stekla na vrhu, skozi katero je speljana vrstica za obešanje. Asher jo je naredil zame, ko je bil star šest let – po tem, ko sva pustila Bradna v Bostonu in sem se ločila. Tisto jesen sem imela na podeželskem sejmu stojnico, na kateri sem prodajala med in izdelke iz voska, neka rokodelska steklopihalka pa se je spoprijateljila z Asherjem in ga povabila, naj jo pride gledat v njeno delavnico. Ne da bi jaz vedela, mu je pomagala izdelati okrasko zame za darilo. Bila sem navdušena nad njim, ampak resnično čaroben je bil zato, ker je bil časovna kapsula. Zamrznjen v krhki bučki je bil Asherjev otroški dih. Ne glede na to, koliko bo star ali kako zelo bo zrasel, bo ta vedno z mano.

Prav takrat zazvoni moj mobilni telefon.

Asher. Če ne piše sporočil, ve, da je v težavah.

»Bolje zate, da imaš dober izgovor,« začnem, vendar mi skoči v besedo.

»Mami, potrebujem te,« reče. »Na policijski postaji sem.«

Besede se kobacajo po lestvi v mojem grlu. »Kaj? Je s tabo vse v redu?«

»Sem ... sem ... ne.«

Povesim pogled proti okrasku v svoji roki, proti koščku preteklosti.

»Mami,« se Asherju zlomi glas. »Mislim, da je Lily mrtva.«

Lily ● 1

7. DECEMBER 2018

Dan D

Od trenutka, ko so starši izvedeli, da bodo dobili otroka, je oče hotel, da bi bila fantek. Namesto tega je dobil hčerko: v nekaterih pogledih fantovsko, bi lahko rekla, vendar ne na področjih, ki bi se mu zdela pomembna. Vsak dan si je vzela čas, da me je opominjal, kako vse sem ga razočarala. Ne zaradi nečesa, kar bi naredila, temveč preprosto zaradi tega, kdo sem.

Včasih mislim, da mu je bilo pri pogledu name v sabljaški opremi najbolj všeč to, da za masko ni videl mojega obraza.

Lahko bi mu rekla: *Ne moreš vedno dobiti tistega, kar hočeš.* Besede vsak prepozna kot besedilo iz pesmi skupine Rolling Stones, ampak ali veste, da Keith Richards pred igranjem sname struno spodnji E? Nekoč, davno tega, ko se je iz avtomobilskega radia začela razlegati ta skladba, sem to omenila očetu.

Ugasnil je radio. Nekaj časa sva se vozila v tišini, nazadnje pa je rekel: *Ne veš vsega.*

Hotela sem zavpiti nanj, namesto tega pa sem molčala: dokaj dobra strategija za sobivanje z očetom. *Normalno*, da ne vem vsega. Rada pa bi vedela.

Lani poleti, ko sva z mamo odrinili iz Point Reyesa proti New Hampshireu, je rekla: *To je najina druga priložnost*, in pomislila sem, da je besedo *najina* izrekla tako, kot da bi bila priložnost tudi njena.

Vozili sva se ob severnem robu zaliva, skozi naravni rezervat, po panoramski poti. Mami so pri srcu stranske ceste. Tako se je začela najina dolga pot proti vzhodu, ki je trajala deset dni skupaj s postanki za ogled fakultet in avdicije. Spraševala sem se, ali se bom sploh še kdaj vrnila.

»Si v redu, Lily?« je vprašala mama.

Začela sem ji govoriti, da je z mano vse v redu, saj je to morala slišati, namesto tega pa se mi je zadržnilo grlo. Obrnila sem se stran, kot da so me kar naenkrat strašno pritegnili občestni panoji. **NASLEDNJI IZVOZ: VALLEJO.** »Zguba sem, nič drugega,« sem rekla.

Mama je segla proti meni in me prijela za roko. »Nisi zguba,« je dejala. »Junakinja si.«

Ozrla sem se proti brazgotinam na zapestju. Spraševala sem se, kaj si bodo mislili moji sošolci v novi šoli, če jih bodo videli. Lahko bi nekaj časa nosila kakšno elastiko ali zapestnice prijateljstva, sem si rekla. Da bi jih prekrila. Spraševala sem se, ali bo to nov začetek, kot je mislila mama, ali isto sranje.

»Nisem junakinja,« sem povedala materi. »Sem samo oseba, ki je končno ugotovila, kako nehati biti žalostna.«

ASHER VES ČAS GOVORI: *Imam najboljše božično darilo zate, sploh! Tako dobro je, da prihaja predčasno.* Maya misli, da mi bo podaril prstan svoje babice. »Včasih naju je vodila na odbite izlete,« pravi Maya. »Enkrat naju je odpeljala v Božičkovo vas – julija –, kar je bilo *res hudo*, saj sredi poletja delajo pravi sneg. In Asher je potem težil, ker je hotel oditi še malo naprej do kavbojskega mesta in se delati, da je kavbojec, zato smo se na lepem odločili prenočiti v nekem usranem motelu, v ka-

terem sva si morala deliti posteljo.« Potem me pogleda, kot da je ugotovila, kaj je dejansko rekla. »Hočem reči, stara sva bila kakšnih šest let, zato ti ni treba biti ljubosumna ali kaj takega.«

Nisem ljubosumna, vsaj ne tako, kot misli ona. Ampak Maya pozna Asherja, odkar sta bila skupaj v vrtcu. To je košček njegovega življenja, ki mi ne bo nikdar na razpolago, in včasih tako hlepim po tistih njegovih plateh, ki jih še ne poznam, da imam občutek, da že desetletja stradam, on pa je pojedina. Skušam se opominjati, da čeprav se je nekoč Maya z njim igrala mamice in očke, sem jaz tista, ki jo je letošnjo jesen narisal s spetimi lasmi brez majice, z jesenskim sončnim sijem namesto plašča.

Asher bo zdaj, zdaj tukaj. Še enkrat se pogledam v ogleдалo. V Novi Angliji smo in december je, zato vreme ni ravno primerno za bikini. Ampak lasje so mi zrasli, da so dolgi in kodrasti – postrigla se nisem, vse odkar sva prišli na vzhod. Na sebi imam uhane z dragimi kamni lapis lazuli, ob katerih se moje oči zdijo bolj podobne draguljem in manj slankasti mlaki, in srajco, ki sva jo prejšnji teden z Mayo našli v trgovini s hipijevskimi stvarmi. Nima dolgih rokavov, zgolj tričetrtinske, ampak vseeno mi je, če bo Asher videl brazgotine. Saj pozna celotno zgodbo.

Pravi, da ni pomembno, ampak meni je.

Spustim se po stopnicah. Mami sedi ob kaminu s kozarcem vina. Še vedno je v uniformi državnega zavoda za gozdove – v srajci iz kakija in zelenih hlačah. Na srajci je na levi strani prsi značka, nad desnim srajčnim žepom pa priponka z njenim imenom: AVA CAMPANELLO. Na enem rokavu je zelen našitek z zlatim borom in napisom ZDA z besedami ZAVOD ZA GOZDOVE na vrhu ter MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO spodaj.

Njen srebrni kavbojski klobuk iz klobučevine leži narobe obrnjen na tleh ob Borisu. Pravim mu črni labradorec, vendar je po večini siv.

PET STVARI PRI MOJI MAMI,
ZARADI KATERIH JE FRAJERKA

5. Najti zna kar koli: rise, črne medvede, ježevce, koralnice, oposome. Pa tudi: ljudi. Ko sem prvič pripeljala domov Asherja, sem jo naslednji dan našla na vrtu, kjer si je ogledovala njegove stopinje v blatu. Vprašala sem: *Kaj je?* Odgovorila je: *Pri tvojem fantu je dominantna noga leva, zato je najbrž levičar.*
4. Naučila me je, kako si zapomniti zodiakalna znamenja v zaporednem vrstnem redu, in sicer s stavkom *O, veš, bik, dvakrat se rak levi, devica pa tehta, ali škorpion strelja kozle ali vodne ribe.* (Oven, bik, dvojčka, rak, lev, devica in tako naprej.)
3. V vsakem položaju natanko ve, kateri vozec potrebuješ in kako ga zavezati: vrzni, mrtvi, tkalski, ambulantni. »Tukaj je tudi gordijski,« pravi. »Ki ga lahko razvežeš samo z mečem.« Ali ima mami ukrivljen okrasni meč, ki ga je dobila na Japonskem in ki ga je obesila na zid nad kaminom? Ja, ima. Pravi, da se mu reče *katana*.
2. Ko je mami dobila diplomo iz gozdarstva na Syracuse, se je že ukvarjala s športnim padalstvom in plezanjem, skakanjem z elastiko ter potapljanjem med morske pse v kletki. Poleg tega je po mojem kakšnih petnajstkrat videla skupino Grateful Dead, čeprav ne mara govoriti o tem. Še vedno je jezna na Jerryja Garcio, pravi, ker je »umrl kot napihnjena žoga«.
1. Njena najboljša prijateljica sem jaz; njena druga najboljša prijateljica je ona sama. Pravim ji *gozdarska mami*. Na prvi pogled bi rekli, da je umirjena, ljubezniva oseba. Kar tudi

je, razen če drezaš v njeno hčer. Če bi se to zgodilo, bi si potisnila krajec gozdarskega klobuka nizko na oči in rekla: *Gospodič, pravkar si naredil hudo napako.*

MAMI POGLEDA proti meni in se utrujeno nasmehne. Letos jeseni je videti vse bolj utrujena, tudi zato, ker je službo čuvajke narodnega parka Point Reyes zamenjala za pisarniško delo tukaj v New Hampshiru pri zavodu za gozdove. Vsaj *mislim*, da je zato videti tako utrujena – ampak mogoče obstajajo tudi drugi razlogi, povezani z mano.

»Dobro si videti,« reče.

»Ja, no, *ti* pa si videti dokaj izžeta. Si v redu?«

Naredi požirek vina in se nasmehne. »Nič mi ni, ne skrbi.« Dolga kita ji pada čez levo ramo. Pomislim: *Ni Boris tisti, ki sivi.*

»Prepozno. Me že skrbi. Če ne delaš, spiš. Ali pa se pogovarjaš s psom.«

Znova se nasmehne. »Odlično zna poslušati.«

»Mami, Boris je gluha.«

Pogleda Borisa na tleh. »Moje skrivnosti so pri njem na varnem.«

»Skrivnosti imaš?« se pošalim, vendar samo na pol.

Odmahne. »Asher te pelje ven? V nedeljo zvečer?«

»Dal mi bo zgodnje božično darilo. Pravi, da je predobro, da bi počakalo.«

Mami pokima. »Kaj pa boš ti dala *njemu*?« Ostro me pogleda, kot da bi morala kaj prebrati med vrsticami.

»Božič bo šele čez triindvajset dni,« ji povem. »Kako naj vem?«

Naredi še en požirek chablisa. »Lahko domnevam, da bo njegovo *odlično darilo* v celoti predano v javnosti? In da bo prejemnica popolnoma oblečena?«

»Jaz pa lahko domnevam, da se bova obe pretvarjali, da nisi rekla tega,« odgovorim. »Božična darila so tako ali tako trapasta. Popolnoma narobe razumljena tradicija so.«

Nastopi premor, preden reče: »O kateri tradiciji že govoriva?«

»O darilih svetih treh kraljev. Tudi če so ti živeli, niso obiskali Jezusa v noči njegovega rojstva. Bilo je več tednov pozneje – mogoče celo let.«

Mami privzdigne obrv. »Po novem bereš *Sveto pismo*?«

»Vse berem,« ji povem.

Pobere gozdarski klobuk s tal in ga postavi na zid okoli kamina. »Vem samo,« reče, »da se je lepo obdarovati. Če le ne bosta gola.«

»Zaboga. Nehaj. Nehaj že.«

Zasmeje se. »Glej, da boš Asherju povedala prav to, ko ti bo izročal svoje posebno darilo.«

Zazvončklja mi telefon. Asher je tukaj. »In če sva že pri tem,« rečem. Boris ne dvigne glave.

Natakнем si težko puhovko in rokavice ter se na kratko pogledam v ogledalo na hodniku. »Lily,« reče mami. »Res si dobro videti.«

Nasmehnem se ji in odhitim skozi vrata v mrzlo new-hampshirsko noč.

Asherjev prastari džip teče v prostem teku na dovozu. Rahlo sneži in snežinke leno nosi v snopih njegovih žarometov. Odprem vrata in ga zagledam, z nasmehom, ki mu razkolje obraz, in z zelenimi očmi, ob katerih pomislim na junij, ko je vse v cvetju. Nagne se proti meni za poljub in kar spreleti me, madona; srce mi poskoči kot motor, ki se znova zažene.

Po kakšni minuti, mogoče celi večnosti, se odmakne. »Si pripravljena?« vpraša. Prestavno ročico da v vzvratno.

Zapeljeva na cesto. Radio tiho igra, nekakšna postaja s starimi uspešnicami. Roko položim na Asherjevo, medtem ko menja prestave v džipu. Skrivaj me ošine s pogledom.

»No?« ga vprašam.

»No kaj?«

»Mi boš kaj namignil?«

Pretvarja se, da premišljuje. »Hm, mislim, da ne.«

»Ali bova nekaj časa odsotna? Ker nisem vzela s sabo zobne ščetke.«

»Potrudil se bom, da te vrnem do jutra,« reče.

V radijski pesmi zazvoni blagajna in prepoznam melodijo. *Money* skupine Pink Floyd. Včasih jo je pel oče.

»Mater, mi gre ta pesem na živce,« zamrmram.

Ozre se proti meni. »Naj zamenjam postajo?«

Odmajem z glavo. »V sedemčetrtnskem je. Čuden taktovski način.«

Asher najprej ne reče ničesar. »Torej te je vznemiril taktovski način?«

Nočem se spuščati v to. »Veš, kaj je še v sedemčetrtnskem taktu? *All You Need Is Love*. Beatles. In *Heart of Glass* od Blondie. *Spoonman* od Soundgardna.«

Asher se nasmehne. »Ne morem verjeti, kaj vse si zapomniš,« reče.

Oba za nekaj časa obmolkneva. Ne rečeva na glas, ampak si misliva: *Lepo bi bilo, če bi lahko pozabil določene stvari.*

Voziva se proti Adamsu. Na desni je gost borov gozd. V njem je steza ob potoku Slade Brook, ki vodi od Predsedniškega trga skoraj do naše hiše. Prvi teden po selitvi sem hodila po tej stezi in našla iztrebke, ki so bili po mojem medvedji.

»Še nikoli nisem videla medveda,« mu povem.

»Nič hudega se ti ne bi zgodilo,« reče Asher. »Povedala bi mu vse o taktovskih načinih v pesmih. Še preden bi se dobro zavedela, bi se kar prevalil na hrbet. Lahko bi ga popraskala po trebuhu.«

»Mami mi je rekla, da moraš nositi s sabo zvonček, če greš hodit kam, kjer živijo grizliji.«

Asher me negotovo pogleda. »Ste v Point Reyesu imeli grizlije?«

»No, ne grizlijev. Teh v okrožju Marin ni že sto let. Potem se je pred nekaj leti pojavil črni medved. Jedel je smeti za neko picerijo.«

Asher se zasmije.

»Kaj je?« vprašam.

»Razmišljam samo, kakšno pico ima rad medved.«

»Mogoče havajsko?«

»Nihče ne mara havajske. Niti medvedje.«

»Utihni,« zagovarjam svoje stališče. »Super je.«

»Lily, če imaš rada havajsko pico, se bojim, da se najine-mu odnosu slabo piše.« Ampak smehlja se in pomislim: *Mater, ne morem verjeti, da je moj.*

Peljeva se mimo opere in pred njo je napis, na katerem piše: SIMFONIČNI ORKESTER WHITE MOUNTAINS. KONCERT MOZARTOVE GLASBE. Me Asher pelje na koncert? Je to tisto veliko presenečenje? Ampak pelje naprej.

Na Predsedniškem trgu sneg pada na kip Franklina Piercea. »Ubožček,« rečem. »Kaže, da ga zebe.«

»Saj je navajen.«

»Njegov sin je umrl v železniški nesreči nekaj mesecev pred tem, ko je postal predsednik,« tiho rečem. »Poba je bil star komaj deset let. Pierce ni tega nikoli prebolel.« Prečkava železniško progo, peljeva se mimo starega mlina. »To ves čas videvaš pri ljudeh, zgodi se nekaj slabega, kar jih sesuje. Spremenijo se v duhove.« Čutim, kako me Asher gleda. Rokav plašča si skušam potegniti čez desno zapestje.

»Ti nisi duh,« reče.

Kar je ironično, saj sem prepričana, da je Asher edini, ki me zares vidi.

Zavijeva na parkirišče okrepčevalnice A-1. »Si pripravljena?« vpraša in ugasne motor.